

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio I. De Libertate secundùm se.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

ly adæquata actui libero elicitio, adæquata inquam intrinsecè, sit per illum omnis libertas, ubi ly adæquata per illum excludit motivum malum; nescio cur idem ly adæquata non excludat etiam motivum bonum, secundum vel tertium concurrens ad eundem actum, quod alias probatum.

INSTAT 2. Commune est Dionysii Axioma, *Bonum est ex integra causa*: quod ita est accipiendum, ut negetur aliquam relatè ad aliquod objectum bonitatem moralem, posse convenire actui, cui convenit aliqua ratio malitiæ, imputabilis operanti propter eundem actum: quia actus ut habeat bonitatem aliquam moralem, relatè ad aliquod objectum, necesse est ut placeat Deo: nullum autem objectum potest placere Deo prout conjunctum cum objecto malo.

RESPONDETUR. Bonum positum in Axiomate est bonum sine addito, si sine addito, ergo

simpliciter bonum: non negamus autem bonum simpliciter, esse ex integra causa: hinc & prædictum actum non dicimus esse bonum simpliciter; cæterum quid repugnat esse aliquod bonum secundum quid? & si in physicis datur sanum secundum quid, coloratum secundum quid; si in Logicis & Animasticis dantur formalitates attingentiarum diversi objecti, intra eandem entitatem actus: demonstrabile item secundum quid: cur non dabitur etiam bonum secundum quid? Quod ipsum in hoc fundatur: quia fieri potest ut duo aliqua inter se conjungantur, neque tamen unum agat in aliud, destruatque ipsum: consequenter ut se duo illa compati possint; non apparet autem quomodo motivum malum, agat in motivum bonum. Quod si datur bonum secundum quid, non debet dari ex integra causa, hoc ipso enim non esset bonum secundum quid, si esset ex integra causa.

DISPUTATIO VII.

De Prædicato Actuum humanorum, quod est Libertas.

Voluntatem humanam libertate pollere probant contra hæreticos Controversistæ, & præstitum est in Ethicis. Et certè nullæ deberent assignari pænæ pro malè factis, & nulla præmia, si nemo libertate peccat, sed necessitate. Nullusque virtuosus est, si necessitè talis est. Ut reliqua explicentur.

PRÆMITTO 1. *Spontaneum & Liberum rigore loquendo distincta esse.* In primis ratione subsectorum quibus conveniunt: nam spontaneum etiam brutis convenit: liberum non convenit, ut Aristoteles 3. Moral. c. 4. *Ejus, inquit, quod spontaneum vocant, participes sunt pueri & animales alia.* Item distinguuntur ratione terminorum quibus opponuntur: spontaneo enim opponitur coactio & violentia, non opponitur necessitas: & ita spontè canis appetit cibum, hoc est non coactè nec violentè; & tamen necessitè: liberum autem opponitur necessario & coactio.

PRÆMITTO 2. *Spontaneum appropriari in rebus entibus rationalibus*: ut illud appropriat Aristoteles 3. Moral. c. 3.

PRÆMITTO 3. *Libertatem posse à nobis concipi secundum quod in re est, & sic non aliud est, quam potentia libera: vel ipsum exercitium libertatis.* Secundò possumus concipere libertatem tanquam formalitatem quandam ex modo con-

cipiendi concretescentem cum potentia & actu, facientemque concretum hoc, quod est liberum, formando scilicet illud & differentiando. In hac posteriori consideratione vix aliqua de libertate attingentur. Ut sub priori consideratione explicetur. *Sit*

QUÆSTIO I.

De Libertate secundum se.

Quæremus in primis, quid definitivè Libertas? Deinde, an esse liberum sit prædicatum essentiale & intrinsecum actui?

DIFFICULTAS I.

Quid definitivè Libertas?

DEFINENDUM est. *Definitivè Libertatem esse Potentiam, quæ positis omnibus prærequisitis ad operandum, potest agere, vel non agere oppositum.* Si autem displiceat ista enumeratio: sufficiet dicere quòd libertas sit Potentia, positis omnibus prærequisitis indifferens ad operandum. Si autem spectetur libertas in actu, tunc sic definitur, quòd sit actus, qui positis omnibus prærequisitis ad operandum, poterat non esse.

PROBATUR 1. Definitio Auctoritate.

1. AUCTORITAS est. Aristotelis ex 9. Metaph. c. 5. & c. 7. inquit: *Cui nihil addendum tollendumve sit, ut agere vel non agere possit.* 3. Ethic. c. 5. In quibus, inquit, in nostra potestate situm est agere,

P.
1. LOD
WSKI
A. et Z.
VI

agere, si non est etiam non agere, & in quibus non agere simili etiam modo agere. Cap. etiam 7. dicit: Ea esse sita in nostra potestate, in quibus, inquit, non solum agere, sed etiam non agere possumus, ita ut tam non, quam etiam, juris nostri sit & arbitrii.

2. AUCTORITAS S. Thomae ita in Philosophicis commentando. 3. Eth. c. 5. Lect. 2. Si operari, inquit, est in nostra potestate, oportet etiam quod non operari sit in nostra potestate: si enim non operari non esset in potestate nostra, impossibile esset nos non operari: Ergo necesse esset nos operari: & sic operari non esset in nobis sed in necessitate. Quæst. etiam 22. de veritate, Art. 6. Secundo, inquit, voluntas est indeterminata respectu actus: quia circa objectum determinatum potest uti actu suo cum voluerit, vel non uti. Et ibid. ad 1. Ipsa, inquit, voluntas determinat sibi suum velle, & ideo quamvis esse sit immutabile, tamen velle indeterminatum est, ac per hoc in diversa flexibile. Quæst. 6. de Malo. Quærit an electio sit necessaria? Respondeo, inquit, dicendum quod quidam posuerunt, quod voluntas hominis ex necessitate moveatur ad aliquid volendum, nec tamen ponebant, quod voluntas cogeretur, non enim omne necessarium est violentum, sed solum id cuius principium est extra. Unde & motus naturales inveniuntur aliqui necessarii, non tamen violenti &c. hac autem opinio est heretica. Et ibidem q. 3. ad 5. Dicendum, inquit, quod voluntas cum sit ad utrumlibet per aliquid determinatur ad unum, nec oportet hoc esse aliquod agens extrinsecum. En S. Thomam agnoscentem determinationem ab intrinseco. Et ibidem q. 13. art. 2. ad 3. & art. 6. similia habet.

In sua Theologia i. p. q. 83. a. 3. in corpore. Proprium, inquit, liberi est electio; ex hoc enim liberi arbitrii esse dicimur, quod possumus unum recipere, alio recusato. Prima 2. q. 10. a. 4. Quia igitur, inquit, voluntas est activum principium, non determinatum ad unum, sed indifferenter se habens ad multa; sic Deus ipsam movet, quod non ex necessitate eam ad unum determinat, sed remanet motus ejus contingens & non necessarius, nisi in iis ad quæ naturaliter movetur. Similia habet ibid. q. 13. a. 2. ad 3. Et ibid. q. 9. a. 6. ad tertium: Deus movet voluntatem, sicut universalis motor, & sine universali motione homo non potest aliquid velle, sed homo per rationem determinat se ad volendum hoc vel illud. Similia habet in secunda secundæ q. 6. a. 4. Et in 2. Diff. 25. q. 1. a. 1. ad 3. Qui locus recitatur in prima parte, censeturque inter efficaces. Similia habet 1. contra Gentes, c. 66. & 88.

3. AUCTORITAS est Augustini.

1. LOCUS sit de Actis cum Felice L. 2. c. 4. Habet, inquit, quisq. in voluntate, aut eligere, quæ bona sunt, & esse arbor bona, aut eligere, quæ mala sunt, & esse arbor mala. Et ibidem c. 3. Esse autem liberum arbitrium atque inde peccare quoniam si velit, non peccare si nolit, non solum in divinis Scripturis, quas non intelligitis sed etiam in verbis ipsius Mamchæi tibi probo. Similia habet c. 5. qui enim

servare legem non vult, in potestate ejus est si velit. Et paulo infra: Hoc ergo quod in eorum voluntate est, ut nolit, peccatum est, & certè sine aliqua necessitate.

2. LOCUS ex Homil. 12. de 52. Deo auxiliante nostrum est, vel eligere vel repudiare quod suggerit (supple Sathan) similia habet de duabus Animabus contra Manich. c. 12. & c. 15. Retrahit ubi voluntatem seu liberum arbitrium dicit esse motu in animi liberum ad faciendum, vel non faciendum. Epistolâ item 46. lib. 22. contra Faustum, & lib. de Gratia & Libero arbitrio per plura cap. 1. 2. 4. 8. 78. ubi citato cap. 2. ait. Nempe, ubi dicitur noli hoc, & noli illud: Vbi ad aliquid faciendum vel non faciendum in Divinis monitis opus voluntatis exigitur; satis liberum demonstratur arbitrium.

3. LOCUS est ex lib. de Prædestinat. & Gratia c. 9. Ita inter se atque homines Deus tempora officiaq. distribuens ordinavit, ut vocatione ipsius bonorum principia sumeremus: Vocati autem atq. illuminati vias mandatorum Dei boni ingenii intelligentia nosceremus, & eas libero vel eligeremus, vel relinqueremus arbitrio.

4. LOCUS est lib. 3. de Libero Arbit. cap. 3. Quidquid sit quando volumus, & non sit quando nolumus, liberum est.

5. LOCUS est ex lib. de Gratia Christi c. 18. Habemus possibilitatem utriusq. partis à Deo institam. Similia habet L. 1. contra Julianum. Ex quo autem homo incipit uti libertatis arbitrio, & peccare & non peccare potest.

6. LOCUS est ex lib. de Prædest. Sanctorum c. 5. Non quia, inquit, credere vel non credere non est in arbitrio voluntatis humanae, sed in electis preparatur voluntas à Domino. Ad quod alludit L. Retrahit. 1. circa lib. 3. de Libero arbitrio c. 16. Quid, inquam, quisque sectandum & amplectendum eligat, in voluntate se positum consistit.

7. LOCUS est, lib. 1. contra Julianum cap. 4. Victoria, quæ peccatum vincitur nihil aliud est, quam donum Dei in isto certamine adjuvantis Liberi arbitrium. Et Epist. 89. Neque enim voluntatis arbitrium ideo tollitur, quia juratur, sed idè juratur, quia non tollitur.

Quando autem August. videtur negare Liberi arbitrium, non negat illud in quantum importat potentiam animæ ad utrumlibet indifferenter; sed in quantum non habet expectatum sui usum propter impedimenta, vel spontè, vel aliunde, hoc est à concupiscentia posita. Unde lib. de Gratia Christi c. 25. explicans, quomodo & velle & operari Deus operetur in nobis: Non quia, inquit, nos non volumus aut nos non agimus, sed quia sine ipsius adiutorio nec volumus aliquid boni nec agimus.

PROBATUR 2. Ratione: Si non confisteret Libertas in illa indifferencia, confisteret in negatione coactionis, quamvis cum hoc stet, quod necessario velit; ut volunt nuperi hære-

Sanctiſta, & ante eos Calviniani. Sed Libertas non ſtat in illa negatione coactionis: quod ipſum ordinariè probatur: quia Beati non coguntur amare Deum, & tamen illum non libere amant. Intellectus ſuppoſito aſſenſu præſentiarum non cogitur ut aſſentiat. Concluſio coactio enim & invitum, in hoc genere coincidunt, non invitum autem intellectus aſſentitur Concluſioni. Et certè circa objectum ſuum veritas potentia actu à ſe profecto, non facit id quod aliàs dicerem potentiam ſenſitivam invitum delectari, ſi vel ſemel cum tendentia in objectum contemperatum principiis potentia tendentis, dicatur ſtare invitum.

Deinde negatio coactionis videtur eſſe aliud negativum, cum tamen eſſe liberum ſit quod ex communi apprehenſione poſitivum.

RESPONDEBIS. Quod intellectus violentiam vera haberet in aſſentiendo Concluſioni non eſſet potentia neceſſaria.

CONTRA: Quia præſcindendo à quaſtione de voce; Quæro, an cogatur, vel non cogatur intellectus ad aſſentiendum: ſi cogitur? reſpondetur argumentum factum. Si non cogitur? Ergo conſentit liberè: quod falſum: quidquid ſit, non debet dici pati violentiam id quod neceſſarium eſt. Deinde etiam potentia neceſſaria poſſunt pati violentiam: nam Lapis deorſum etiam projectus cum impetu, violentiam habet, & tamen eſt potentia neceſſaria ad motum deorſum: homo item habet potentiam neceſſariam productivam motus progreſſivi, & tamen in motu progreſſivo violentiam pati poteſt, ſi protrudatur.

PROBATUR 3. Tum quia vel liberum eſt homini eſſe liberum, vel non eſt liberum? neutrum dici poteſt: Ergo neque dici poteſt libertatem ſtare in negatione coactionis. Min. probatur, ſi non eſt liberum homini ut ſit liber, ergo cogitur, ergo contra reniſum voluntatis eſt liber. Si autem eſt liberum illi: Ergo non cogitur ut ſit liber: quod ipſum non cogitur ut ſit liber, quem rogo ſenſum habere? ſi enim dicas, non cogit homo ſe, ut ſit liber; ridiculum eſt: nam pro illo priori, quo debet poni homo, debent præintelligi principia productiva illius, adeoque productiva illius in eſſe liberi: non ſupponitur autem ante poſitionem hominis, homo non ſe cogens ut ſit liber. Non etiam poteſt dici, quod Deus non cogat hominem ut ſit liber, adeoque liberè eſt liber: quia ſi id verum eſt, tunc huius poſitionis, homo eſt liber, ſenſus erit, hominem non cogit Deus, ut ſit liber: quod dici non poteſt. Ponamus enim, quod cogat Deus hominem; vel erit liber, vel non: Si non erit liber, ergo falſum eſt illum cogi ut ſit liber: Si autem erit liber? Ergo cum coactione ſtat libertas. Tum, quia poſſibilis eſt talis libertas quæ ſtet cum indifferentia, & cur non erit noſtras? Tum, quia quando aliquid in

rationalibus ſit contra reniſum voluntatis, illud eſt coactum & tollit libertatem: tunc quæro, ille reniſus voluntatis, vel ſupponit potentiam liberam vel non ſupponit? Si non ſupponit: Ergo nec facit; quia nullus actus in eo eſſe conſtituit potentiam, quod ab ea participat: atque ita cum reniſus voluntatis ſit liber, debet ſupponere potentiam à qua proficiſcitur liberam: Si ſupponit potentiam liberam: Ergo datur libertas ante elicium reniſum voluntatis, contra quem agit coactio.

Neque valet ſi dicas, quod ſola actualis libertas conſiſtat in negatione coactionis, non autem ipſius potentia. Non enim eſt major ratio unius quàm alius: & ſi libertatem actus ſalvas per indifferentiam, ſalvare poteris & potentia libertatem. Tum, quia falſa eſt hæc affirmativa, omne neceſſarium habet indifferentiam ad utrumlibet, aliàs & objecta haberent indifferentiam: Ergo vera eſt hæc, nullum neceſſarium habet indifferentiam ad utrumlibet, quia in poſitione neceſſaria, ſi ſit affirmativa falſa, debet eſſe vera negativa. Poſita veritate illius negativæ, vera erit oppoſita hæc alia diverſæ appellationis, omne ſcilicet contingens habet indifferentiam ad utrumlibet: Quæ ſimul eſt contraria illi negativæ nullum neceſſarium habet indifferentiam ad utrumlibet. Cum autem omne liberum ſit contingens, omne etiam liberum habebit indifferentiam ad utrumlibet. T. q. per oppoſitos non paucos in idem coincidere deberet non coactum & naturale: dicunt enim non eſſe liberum quia eſt naturale vivere animam: & tamen hæc duo communi etiam apprehenſione differunt.

DIFFICULTAS II.

An Libertas ſit prædicatum eſſentiale?

PRÆMITTO 1. Non eſſe quaſtionem de actu libero reduplicativè accepto: Nam certum eſt quod illi eſſe liberum ſit eſſentiale, ſicut eſſentiale eſt accidenti eſſe accidens.

PRÆMITTO 2. Senſum quaſiti hunc eſſe; An eſſe liberum dicat prædicatum aliquod intrinſecum, quod non dicit actus neceſſarius, conſequenter an actus liber idem in entitate poſſit vel poruerit eſſe neceſſarius.

PRÆMITTO 3. Sentire Hurt. & cum eo Eſparza aliosque, eſſentialem eſſe actui libero libertatem. Negat uterque Suarez, Vaſquez, Arriaga, Oviedo.

Punctum Difficultatis 1.

Proponuntur Argumenta utriusque partis. Negativa partis.

1. RATIO eſt. Quæ utitur Rec. Suar. quia Libertas actus dicit in obliquo requiſita ad ſe, qualis eſt advertentia, decretum conditionatum, concursus indifferens: hæc autem

p

sunt

sunt extrinseca actui, & possunt variari illo persistente: & ita actus qui inceptus sine advertentia, potest continuari cum advertentia.

RESPONDERI potest. Retorquendo Argumentum. Relationi terminus est extrinsecus in sententia ipsius Recent. Suarez, nunquidne jam relatio persistere poterit variato termino? Facile item negabunt Oppositi, quod idem actus fieri possit cum advertentia & in advertentia, dicentque similes esse, sed non eosdem. Et licet differentias istas in ipso exercitio actus, potentia quæ elicit actum, discernere non possit, negabunt tamen quod in re, idem erit actus.

2. RATIO est quæ utitur Arriaga: Actus liber libertate contrarietatis, non differt à necessario quoad speciem, ergo saltem libertas contrarietatis non est actui essentialis: Ergo nec libertas contradictionis. Antecedens probatur, quia idem est amor Dei sive habeas paratum concursum ad odium habendum, sive non.

RESPONDERI potest. Quia cum necessitate quoad speciem stat adhuc libertas contradictionis: Hæc ipsa erit actui essentialis. Probatio etiam Anteced. ex dictis negatur.

INSTAT idem. Datur determinari ad actum amoris vel odii, ita ut alterutrum necessario elicere debeam, Petrus autem determinetur non nisi ad amorem, ille amor tam est mihi liber, quam Petro.

RESPONDETUR. Hoc ipsum esse quod negant Oppositi, ulteriusque probandum fuisset.

3. RATIO est Oviedi. Actus Liber est ille, qui provenit à principio indifferenti, sed est extrinsecum actui libero provenire ab hoc principio: quia actui amoris supponere ex parte principii duplicem cognitionem, unam quæ ducit ad amorem, aliam quæ ad odium, per accidens est; scilicet illa quæ ducit ad odium; ducens enim ad odium non influit in amorem, sed ab eo retrahit.

RESPONDETUR hoc Argumentum multum probare; Quia probat etiam actui libero, quæ liber est, non esse essentialem libertatem; quia in illum non influit per se cognitio, quæ retrahit ab objecto. Directè etiam Responderi potest. Actui scilicet amoris quæ amor est, accidentale esse, imò impertinens supponere cognitionem, quæ ducit v. g. ad odium; non tamen actui libero, sub formalitate liberi.

Addo, quod cogitatio inclinans ad amorem non juvetur cogitatione retrahente ab amore, per modum principii motivi, juvatur tamen à cognitione retrahente ab amore, per modum principii in esse liberi actus constituyente. Sic v. g. species impressa ut concurrat ad hanc speciem actus potius, non juvatur à potentia vitali, licet in ratione ponentis actum vitalem juvetur à potentia vitali. Et universaliter fieri potest ut duo principia concurrentia ita se habeant

ut unum non juvet aliud, in una ratione, juvet in alia.

4. RATIO ejusdem est. Idem actus qui procedit à voluntate Dei, & decreto ejus indifferente, procedere potest à decreto ejusdem determinato. Quia decretum Dei applicat omnipotentiam, nec ipsa per se influit: Ergo sive omnipotentia ex vi hujus, sive ex vi illius decreti applicetur; idem erit principium immediate attingens effectum: Ergo nec variabitur actus. Quia quotiescunque principium immediate attingens effectum est omnino idem, effectus potest esse idem. Addit, decretum applicans omnipotentiam habet se ita, sicut mea potentia loco motiva applicans ad deambulationem; sed eadem erit deambulatio, sive ab hac, sive ab illa voluntate applicetur: Ergo eadem erit volitio sive ab hoc, sive ab illo decreto omnipotentia applicetur.

RESPONDETUR. Voluntatem Divinam non esse causam immediatam effectus, sed non nisi applicativam ad effectum. Cæterum ipsa omnipotentia continet diversos concurrenti modos, hinc ex ea potest sequi nunc liber, nunc necessarius actus. Principium illud: quoties, cunque est causa immediata idem est effectus, tunc solum verificatur, quando eodem modo agit causa: negabunt autem oppositi, eodem modo acturam omnipotentiam in casu productionis actus necessarii. Instantia de deambulatione non tenet, quia illi utpote actui externo, nunquam primitiva libertas convenire poterit.

INSTAT idem. Non implicat contradictionem ut prædeterminet Deus efficaciter voluntatem ad ponendum actum, quem prævidet posse liberè à voluntate fieri: Ergo idem actus qui est liber potest esse necessarius. Antecedens probatur, si id non posset fieri, idem non posset, quia ille actus per se & essentialiter dependet à decreto indifferenti: vel idem non posset fieri, quia & esset necessarius, utpote procedens à principio determinato, & simul esset liber extrinsecus, & naturæ suæ: neutra ex his repugnantia sequitur: non prior, quia actus immediate non pendet à decreto Dei. Non sequitur etiam secunda repugnantia, quia ille actus non produceretur à principio determinato, & etiam ab indifferenti: Ergo non sequeretur illum fore necessarium & liberum.

RESPONDETUR. Non eundem actum, sed similem aliquo modo à Deo prædeterminandum. Et licet à decreto secundum se spectato non pendeat actus liber; pendet tamen ab illo prout applicante omnipotentiam. Negabitur etiam quod idem omnino actus sit futurus necessarius: diceturque illam prædeterminationem implicare: quia ex vi essentiae suæ, quæ nondum manet confutata, deposcit actus liber, ne prædeterminetur.

INSTAT 2. Idem. Sequitur ex opposito senten-

2 RESPON

RESPONDETUR Ant. In sententia identi-
ficante sibi potentias falsum est; si ly essentialiter

p.
MŁOD
WSKI
A. i. Z.
VI

RESPONDETUR. Communiter duplicia esse Entia circa quæ versatur complacentia: alia quidem simplicia & absoluta; qualis est entitas, Angelus, qui simplex cum sit, propter suam perfectionem placet Deo. Alia autem quæ placent, sunt composita, & ea quæ sic placent non placent propter perfectionem quam habent singula seorsim accepta, sed prout conjuncta reliquis. Sic pulchritudo non est quid simplex, sed quoddam aggregatum ex pluribus, & pulchritudinis partes non placent secundum se, sed secundum quod conjunguntur ceteris: nam idem nasus si esset in fronte brevior, & in facie curtiore non placeret; in proportionata autem facie placet: idemque proportionaliter applicari debet ad displicentiam; nam is nasus qui displicet sub fronte parva, placeret sub magna. Quod dicitur de complacentia vel displicentia in ordine physico, dici potest, de displicentia in ordine moralis: sic estus carniū, qui secundum se spectatus placere potest, si fiat die Jovis, displicet si fiat die Veneris. Porro in istis quæ displicentia, vel complacentia sunt objectum, suntque ex pluribus composita, fieri potest, ut unum seorsim spectatum amabile sit, conjunctum cum altero odibile; sic idem cibus, si apponatur sapor, si misceatur cum altero desipit, ita & propositio boni placere potest, conjuncta cum amore mali displicet.

RESPONDETUR 2. Concesso Ant. Neg. Conf. Quia ad hoc ut aliquid reddatur dignum odio non est necesse tanquam aliquid intrinsecum dicere illud objectum odibilitatis: Sed sufficit dicere tanquam aliquid necessario connexum. Unde etiam quando aliquid de novo displicet, non est necesse advenire aliquid mali in se: Sed sufficit ut in conjuncto illo, resulter aliquid, quod sit odio dignum, quamvis non omnia seorsim sumpta, sint odio digna.

INSTABIS 1. Cum actus liber per nos compleatur etiam advertentia, propositio ipsa non dicitur mala, sed sola actio voluntatis. Cujus ratio non potest reddi nisi quod intrinsecam malitiam habeat actus liber, quam non habet advertentia.

RESPONDERI potest. Advertentiam in seipsa, esse quid commune ad bonum & malum, utque completum ex advertentia & volitione reddatur malum, ponitur determinatio ab ipso met actu voluntatis. Et sicut pes rectus non est claudus, quamvis determinetur ad claudicationem à pede curvo; nec Deus est causa peccati, quia concursus illius, & voluntas sancta non determinat ad peccatum, sed ipsa causa secundum determinantis habeat actus voluntatis, vel sequens advertentiam; vel post advertentiam continuatus, sit ut soli illi tribuatur malitia.

3. ARGUMENTUM est. Procedere à voluntate, à cognitione indifferenti, itemque con-

curso, sunt hæc omnia essentialia actui libero. Ergo & libertas.

RESPONDETUR. Hæc omnia esse non nisi quid extrinsecum intrinsecè requisitum.

4. ARGUMENTUM est. Ratio liberi in actu, est ipsa actio, quæ est quid intrinsecum sibi.

RESPONDETUR. Rationem liberi secundum id quod dicit in recto esse quid intrinsecum; non autem secundum ea, quæ dicit extrinsecè, & in obliquo.

5. ARGUMENTUM. Si non sit libertas intrinsecum quid actui, non habebunt potioritudo libertatem actus interni, quam exteri.

RESPONDETUR. Fore adhuc rationem: quia externæ actiones proficiscuntur à principio ad unum determinato, nec sunt capaces primitive participandi illud extrinsecum prædictum libertatis, sed illud participant non nisi mediante actu interno.

INSTABIS. Principium liberum reducitur ad actum secundum per operationem liberam formaliter: Ergo hæc dicit aliquid ad a quod est distinctum ab ipso principio.

RESPONDETUR. Actus liber per suam entitatem distinguitur realiter à suo principio, licet non secundum omnia, quæ importat, adeoque non secundum posse esse & non esse, quod idem tam actui quam potentia convenit. Et sicut Pater distinguitur realiter à filio, non tamen distinguitur realiter à seipso prout importato ab eodem filio; sic & in præsentia. Concedi ergo potest activa libertas potentia, passiva actui.

Punctum Difficultatis 2.

Deciditur de Difficultate.

PRÆMITTO 1. Sicut in Metaphysica duplicem possibilitatem agnovimus; unam intrinsecam, quæ est in connexionione prædicatorum essentialium sita; & aliam extrinsecam sitam in causis potentibus producere effectum: ita & in præsentia possumus ponere duplicem Libertatem, unam extrinsecam & activam, quæ est ipsamet potentia; & ipsamet prærequisita indifferentia; & aliam libertatem intrinsecam, & quasi passivam, quæ est ipsemet actus prout connotans ipsas potentias indifferentes.

PRÆMITTO 2. Libertatem passivam duo dicere. Unum in Recto, hoc est ipsam entitatem actus; & aliud in obliquo hoc est prædictum posse esse & non esse. Illud posse esse & non esse, non potest importari ab actu intrinsecè, & tanquam aliquid intrinsecum.

RATIO. Tum quia sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, ita nec intrinsecanda; nulla autem necessitas intrinsecandi actui illud posse esse, & non esse. Tum quia posse esse & non esse desumitur relatè ad ipsummet principium: Ergo sicut principium non est intrin-

insecum prædicatum effectui; ita nec illud posse esse & non esse erit intrinsecum prædicatum. Tum, quia negatio ejusdem esse, non potest intrinsecari ipsi esse: Ergo nec actui libero posse esse, & posse non esse intrinsecari poterit. Consi. probatur, quia illud esse, quod ponit ly: posse esse, negat postea ly: posse non esse: Ergo si negatio esse, non potest intrinsecari ipsi esse, nec actui libero posse esse, & posse non esse, intrinsecari poterit.

PRÆMITTO 3. *Quod libertas actui voluntatis secundum quod actus voluntatis est, neque sit essentialis, neque non essentialis:* non essentialis, quia alias actus voluntatis non posset esse necessarius, si est illi essentialis libertas, neque etiam potest dici, quod sit non essentialis libertas, alias neque actui libero reduplicative sumpto essentialis foret. Cumque actus voluntatis quā talis præcindat ab esse liberi & necessarii, non potest dici essentialem esse actui voluntatis quā talis libertatem. Est ergo actus voluntatis nec secundum suam entitatem simpliciter accipiens, neque sub reduplicacione Liberi, sed specificative non nisi: An scilicet actus voluntatis liber specificative acceptus, tanquam intrinsecum prædicatum dicat libertatem.

DICENDUM. *Quod actus liber importet libertatem tanquam aliquid extrinsecum, intrinsecè tamen & essentialiter requisitum.* Est conclusio conformis istis quæ dicta sunt in materia de Connotatis & Relatione, iisque quæ dicta sunt in materia de Penitentia: An scilicet peccatum sit pars compositiva penitentiae?

PROBATUR 1. Id quod definitivè spectat ad actum Liberum, si non est intrinsecum, saltem debet esse extrinsecum intrinsecè requisitum: etenim quæ ad definitionem spectant, spectant ad essentiam rei: sed actus liber per posse esse & non esse definitur: Ergo.

PROBATUR 2. Conclusio. Non apparet ratio cur major sit connexio actus liberi cum posse esse & non esse, quàm sit inter relationem & terminum; sed terminus est non nisi quid extrinsecum intrinsecè requisitum ad relationem: Ergo idem dicendum de posse esse & non esse comparato ad actum liberum.

PROBATUR 3. Posse esse, & non esse, vel est conditio actus liberi, vel prædicatum intrinsecum, vel aliquid extrinsecum connotatum: sed non est sola conditio; quia si posse esse & non esse est sola conditio actus liberi, necessariò actus liber deberet habere alia prædicata sui definitiva: nihil enim definitur per meram conditionem. Non etiam illud posse esse & non esse est prædicatum intrinsecum propter dicta Præmissa secundò: non etiam est extrinsecum absolute etiam per Te: quia ingreditur definitionem liberi, debet ergo esse, ut intenditur, extrinsecum quidem connotatum, intrinsecè autem requisitum, quia ingreditur definitionem.

Sed poteritne idem actus qui erat liber esse necessarius? si adæquatè & cum suis connotatis accipiat actus liber non poterit reddi necessarius. Ratio, quia pro connotato dicit indifferentiam causarum, adeoque exclusionem necessitatis desumibilis à causis determinatis. In adæquatè tamen acceptus actus liber, seu pro sola entitate, potest reddi necessarius: nulla enim in hoc implicantia apparet, unica posset esse in hoc contradictio, nempe quòd sit liber tas intrinsecum prædicatum: hoc autem ipsum negatur.

OBJICIT 1. Esparza hic q. 14. Omnis actus liberè ac indifferenter elicitus, est essentialiter comparativus eorum extremorum, inter quæ versatur libertas arbitrii; utpote intrinsecè profectivus unius & reactivus alterius: Ergo actus liberè elicitus ex conceptu suo, est intrinsecè ac essentialiter exercitium potentiae liberæ, ut libera est, adæquatè sumptus, atque adeò est illi adæquatè intrinseca libertas in actu secundo: non secus atque est adæquatè intrinseca libertas in actu primo voluntati, quatenus conjunctæ cum omnibus requisitis, ad agendum & non agendum.

RESPONDETUR. Alia hæc est questio: An sit essentialiter actui libero posse esse & non esse; alia autem: An hoc ipsum posse esse & non esse sit aliquid intrinsecum, intrinsecè requisitum, parsque illius. Nam etiam relationi essentialiter est esse ad terminum, neque tamen terminus est pars relationis: essentialiter est causæ esse ad effectum; neque tamen effectus etiam per oppositos est pars causæ. Rursus Antecedens non continet definitionem libertatis, sed prædicatum commune etiam deliberationi intellectuali: hinc ex illo non est recta consequentia. Rursus Consequens hoc sensu est verum, quòd actus liber stante libertate reduplicativeque acceptus ex conceptu suo sit exercitium potentiae liberæ, secus non stante libertate; & actum non nisi specificativè sumpto.

Conformiter ad Conclusionem dici potest, quòd actus liber sit essentialiter comparativus, non ita ut sit hoc illi quid intrinsecum & ab intrinseco petibile: sed ita ut sit quid extrinsecum, & ab extrinseco, hoc est, à causis indifferentibus petibile: licet sit intrinsecè requisitum: quia ingreditur definitionem: non est autem novum ut entia connotativa, & respectiva aliquid extrinsecum, quia ad aliud, pro definitivo exposcant.

Paritas allata non tenet, quia esse causam talem & esse requisita talia non est prædicatum ab aliquo extrinseco pendens in ratione causativi; hinc libertas actui primo erit intrinseca: Jam autem libertas in actu secundo, est pendens ab extrinseco, nempe à principio potente operari vel non operari; quòd ipsum prædicatum sicut est extrinsecum actui;

P.
11 LOD
WS Ki
A. e. Z.
VI

ita & prædicata ab illo petibilia. Et sicut esse album est prædicatum intrinsecum & absolutum, secus esse simile: Ita & intrinseca erit libertas actui primo, stans in indifferentia causæ, non autem libertas actus secundi.

OBJICIT 2. Idem. Actus opinativus differt intrinsecè à cognitione evidenti: Ergo & liber à necessario, differet intrinsecè: quia sicut actus opinativus oritur ab intellectu distracto per motiva opposita, ita & actus liber oritur à voluntate distracta per plura motiva.

RESPONDETUR. Esse actum opinativum, nihil aliud est nisi esse expressionem assensivam objecto ob rationem non convictivam: ratio quidem non convictiva est quid extrinsecum, expressio tamen ipsa non est quid extrinsecum sibi ipsi. Jam autem actus liber non ratione sui, sed ratione causæ potentis operari, & non operari est liber: hinc sicut illa causa est quid extrinsecum actui; ita & prædicatum ex illa petibile, erit extrinsecum actui. Ex dictis etiam distinguitur Conf. Ergo & liber actus à necessario differt intrinsecè involvendo posse esse & non esse tanquam aliquid extrinsecum intrinsecè requisitum Con. Conf. Involvendo illud tanquam intrinsecum sibi & non connotativum Neg. Conf. Nec est necesse ut in omnibus sit imitativa voluntas actuum intellectus & prædicatorum ab expressione petibilia; alias & ipsi actus voluntatis deberent esse expressio: Jam autem quòd esse opinionem sit quid intrinsecum petitur ex prædicato expressionis. Sed sufficit ut in hoc imitetur notitiam nempe in positione assensus ad suum bonum, & in imitatione ne quidquam intentet voluntas nisi prius exprimat & cognoscat intellectus. Et cum esse vitale sit quid extrinsecum intrinsecè requisitum ad vitalitatem, etiam in actibus intellectus, eosdem imitando voluntas, esse liberum importabit pro prædicato extrinseco intrinsecè requisito.

QUESTIO II.

De Divisione, & Subiecto Libertatis.

PAUCA erunt de Divisione tradenda; de subiecto autem libertatis petantur reliqua ex Animasticis, & Ethicis. Ubi tractatum est, An Intellectus sit potentia libera? Itemque potentia appetitiva sensibilis? Ibidem etiam tractabatur. An Actus liber dum fit sit liber? Item An electio, Actus imperatus sint liberi, &c.

Quoad primum.

DIVIDITUR 1. Libertas in Libertatem potentia, & libertatem actus. Utraque est explicata super præmissis 1.

DIVIDITUR 2. In Libertatem quoad specificationem, & in Libertatem quoad exercitium. Libertas quoad specificationem est indifferentia ad ponendum hunc vel illum in spe-

cie actum, licet alteruter ponere debeat. Libertas autem quoad exercitium est quando non solum est indifferentis ad hunc vel illum ponendum actum, sed potest neutrum ponere.

DIVIDITUR 3. quanquam divisione cum priori coincidente Libertas in libertatem contradictionis, & libertatem Contrarietatis. Libertas contradictionis est quando non tantum est indeterminata potentia ad hunc potius actum, quam ad illum, sed fieri potest ut nullum eliciat. Appellatur hæc libertas contradictionis, quia sicut contradictio stat in esse & non esse, ita illa libertas habet indifferentiam ad esse actus, & non esse actus. Libertas autem Contrarietatis est, secundum quam datur indifferentia ad alterutrum actum, non tamen ad negationem utriusque. Appellatur hæc libertas Contrarietatis, quia sicut contraria sunt circa terminos positivos, sic & libertas Contrarietatis, est circa terminos positivos hujus, vel illius actus.

Quoad secundum:

ILLUD in præsentis reliquis alibi tractatis discutiendum venit; An Subjectum Libertatis sit nonnisi potentia activa, ita ut potentia passiva, nullo modo possit esse libera?

DICENDUM est. *Non posse salvari libertatem in potentia passiva sine ullo omnino actu illius.*

Videndæ sunt in primis Rationes aliorum. **RATIO 1.** Adferri solet. Quia Trident. docet de Justif. Can. 4. Quod in negotio salutis merè passivè nos non habeamus.

RESPONDERI potest. Hoc loco non nisi supponere Tridentinum quòd nulla potentia passiva libera de facto detur.

RATIO 2. est. Quà utitur Rec. Suar. De ratione Libertatis est indifferentia activa: definitur enim libertas, potentia quæ positis omnibus prærequisitis potest agere, vel non agere, vel agere oppositum. Hæc autem indifferentia debet esse immediata libertati.

RESPONDERI potest. Quòd libertatis nonnisi activa sit hæc definitio, non autem libertatis ut sic, quam non posse extendi etiam ad potentiam passivam, necdum ostenditur.

INSTAT 1. Idem. Voluntas ut sit libera, debet habere dominium supra suos actus, & posse illos cohibere; hoc autem dominium, non est v. g. in gratia: quia gratia non est cohibitiva actus.

RESPONDERI potest. De facto libertatem non esse conjunctam nisi cum dominio activo: sed inde non sequitur esse impossibilem libertatem potentia passiva.

INSTAT 2. Idem. Potentia passiva quæ talis non potest non recipere actum, potentia autem libera debet habere posse agere & non agere. Assumptum probatur quia potentia passiva aut posset recipere actum, vel non recipere ante illius productionem, aut post illius produ-